

طراحی جامع حفاظت و حمایت منابع طبیعی

(جنگل‌ها، مراتع، حیات وحش)

www.ketab.ir

داریوش خانلری

سرشناسه	: خانلری، داریوش، ۱۳۲۷-
عنوان و نام پدیدآور	: طراحی جامع حفاظت و حمایت منابع طبیعی (جنگل‌ها، مراتع، حیات وحش) / داریوش خانلری.
مشخصات نشر	: تهران: پیام‌رسان، ۱۳۹۰-
مشخصات ظاهری	: ۲۱۶ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	: ۳-۲۸-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸-۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: منابع طبیعی
موضوع	: جنگل و جنگلداری - حفاظت
موضوع	: محیط زیست - حفاظت
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ ط۴ خ/۳۹۴۲ S۹۴۲
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۳/۷۲۰۹۷۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۵۹۰۶۹۱

عنوان: طراحی جامع حفاظت و حمایت منابع طبیعی (جنگل‌ها، مراتع، حیات وحش)
 مؤلف: داریوش خانلری
 ناشر: پیام‌رسان ۰۹۱۲۳۸۴۹۳۶۴ - ۵۵۰۱۳۵۲۰
 پست الکترونیک: Payamresanab@yahoo.com
 ویراستار علمی: سید ناصرالدین عمادی
 ویراستار ادبی: زیلا غفاریا
 طراح جلد: محسن حاج‌براتی
 چاپ و صحافی: راوی
 صفحه‌آرایی: مریم طهماسبی
 نوبت چاپ: اول
 تاریخ نشر: ۱۳۹۰
 شمارگان: ۱۵۰۰
 قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال
 شابک: ۳-۲۸-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸

نشانی مؤلف: کرج - رجایی‌شهر - صندوق پستی ۳۱۴۶۵/۱۱۹۴
 پست الکترونیک: D Khanlari @ yahoo.com
 تلفکس: ۰۲۶۱-۴۴۳۰۴۴۸ تلفن: ۰۹۱۲-۶۹۵۸۸۷۹

فهرست مطالب

- پیشگفتار ۱
- مقدمه: جنگل‌ها و مراتع «بستر حیات» و ضرورت حفاظت و حمایت در مدیریت پایدار ۵
- تعاریف و اهداف تهیه طرح حفاظت و حمایت از جنگل‌ها و مراتع ۱۲
- فصل اول: اصول و مراحل تهیه طرح حفاظت و حمایت منابع جنگلی و مرتعی**
- ۱-۱ تهیه نقشه توپوگرافی پوشش گیاهی یا پوشش جنگلی در مقیاس ۱: ۲۵۰۰۰ ۲۲
- ۲-۱ مهار فنی تخصصی منطقه مورد طراحی روی نقشه توپوگرافی ۲۲
- ۱-۲-۱ بخش‌های نقشه‌خوانی در شناخت حوزه آبخیز، تقسیمات زیرحوزه ۲۳
- ۲-۲-۱ جداسازی نقشه توپوگرافی ناحیه رویشی جنگل‌های محدوده بخش ۲۴
- ۳-۲-۱ انتخاب یک اکوسیستم جنگلی کلان روی نقشه توپوگرافی پوشش گیاهی ۲۷
- ۴-۲-۱ جداسازی اکوسیستم‌های جنگلی کلان دیگر در ناحیه بخش روی نقشه توپوگرافی ۲۷
- ۵-۲-۱ شناسایی مسیرهای ارتباطی و درجه‌بندی آن با استفاده از علم GIS ۳۰
- ۶-۲-۱ شناخت گذرگاه‌های موجود و ارتباط آن در برنامه‌ریزی طرح از روی ۳۰
- ۳-۱ ارزیابی و شناسایی موقعیت منابع جنگلی مورد طراحی (اکوسیستم جنگلی کلان I) ۳۱
- ۱-۳-۱ موقعیت جغرافیایی، حدود و وسعت ۳۱
- ۲-۳-۱ وضعیت عمومی و موقعیت مکانی طرح ۳۱
- ۳-۳-۱ ارزیابی روش حفاظت منطقه مورد طراحی در گذشته و حال و راهکار اجرایی ۳۴
- ۴-۱ مراحل اجرایی تهیه طرح حفاظت و حمایت از منابع جنگلی (عملیات میدانی) ۳۵
- ۱-۴-۱ مهار فنی تخصصی منابع جنگلی در دست طراحی در عرصه منابع جنگلی ۳۵
- ۱-۴-۱ انتقال تقسیم‌بندی اکوسیستم‌های جنگلی کلان از نقشه توپوگرافی ۳۵
- ۲-۱-۴-۱ اکوسیستم مرتع بندین ۳۶
- ۳-۱-۴-۱ تقسیم‌بندی سرحد سرچنگلبانی‌ها (واحد منابع طبیعی) و محدوده ۳۸
- ۵-۱ معیارهای ارزش کیفی منابع جنگلی مورد طراحی و تخصص‌های لازم ۴۳
- ۱-۵-۱ توجیه علمی زمان‌بندی اجرا و بازنگری طرح (تجدید نظر طرح) متناسب ۴۶

- ۶-۱-۶ مراحل عملیات فنی صحرایی تخصص‌های مربوط و کاربرد داده‌ها و یافته‌ها ۴۶
- ۱-۶-۱ اقلیم‌شناسی و نقش آن در حفظ و استمرار زندگی گیاهی و زندگی ۴۶
- ۱-۶-۲ درخت‌شناسی از دیدگاه سازگاری گونه‌ها و تأثیر کیفی درختان در بروز ۶۶
- ۱-۶-۳ جنگل‌شناسی و شناخت توده‌های جنگلی از نظر نوع گونه‌ها و تنوع زیستی ۶۹
- ۱-۶-۴ زمین‌شناسی و نقش آن در شناخت سنگ‌های مادری (منبع انرژی ناحیه کوهستانی) ۷۶
- ۱-۶-۵ خاک‌شناسی و نقش آن در تأمین و انتقال مواد معدنی و تداوم زایش و ۸۳
- ۱-۶-۶ بررسی هیدرولوژی حوزه آبخیز و جایگاه آن در شناخت پتانسیل و توان بالقوه ۹۲
- ۱-۶-۶-۱ بررسی هیدرولوژی در حوزه جنگلی و کاربرد آن در ناحیه بخش ۹۲
- ۱-۶-۷ بوم‌شناسی جنگل و نقش آن در شناخت جوامع جنگلی مبدأ و درجه هم‌زیستی ۱۰۲
- ۱-۶-۸ آفت‌ها و بیماری‌های درختان و جایگاه آن در شناخت تغییر شکل و شادابی گونه‌های ۱۰۹
- ۱-۶-۷ تعیین وظایف و خدمات برای محافظان منابع جنگلی مورد طراحی ۱۱۲
- ۱-۶-۷-۱ ضوابط انتخاب محافظان حفاظت و حمایت از جنگل‌ها با توجه به جایگاه منابع ۱۱۲
- ۱-۶-۷-۲ تعیین ضوابط در انتخاب تعداد کارکنان حفاظتی و انتظامی هر واحد منابع ۱۱۲
- ۱-۶-۷-۳ تعیین وظایف رئیس اداره منابع طبیعی (جنگلدار)، مسئول واحد منابع طبیعی ۱۱۵
- ۱-۶-۷-۴ تعیین روش در ارزیابی نوع عملکرد مسئولان حفاظتی اداره منابع طبیعی ۱۱۶
- ۱-۶-۷-۵ مراحل تنظیم صورت مجلس مشاهدات همراه با نقشه توپوگرافی پوشش گیاهی ۱۱۷
- ۱-۶-۷-۶ تعیین روش بر ارزشیابی عملکرد نیروهای حفاظتی از نظر میزان تخلفات احتمالی ۱۱۸
- ۱-۶-۷-۷ تنظیم جدول زمانی ارسال صورت مجلس تخلف به دادسراها یا درج زمان ۱۱۹
- ۱-۶-۷-۸ رسم نمودار توسعه یا توسعه نداشتن منابع جنگلی مورد طراحی در هر فصل ۱۲۱
- ۱-۶-۷-۹ تنظیم راهکارهای اجرایی با ضوابط خاص جهت تأمین نیازهای مادی و رفاهی ۱۲۲
- ۱-۶-۷-۱۰ وظایف مجریان طرح‌های جنگلداری و ناظران طرح‌ها در ارتباط با حفاظت ۱۲۳
- ۱-۶-۸ روش تحقیق در شناخت و کنترل عرصه‌های منابع جنگلی در دست طراحی ۱۲۴
- ۱-۸-۱ بررسی وضعیت معیشتی ساکنان روستاهای جنگل‌نشین (اقتصادی اجتماعی) ۱۲۴
- ۱-۸-۱-۱ ساختار اجتماعی و اقتصادی ۱۲۸
- ۱-۸-۱-۲ وضعیت شغلی ۱۳۰
- ۱-۸-۱-۳ حقوق ارتفاقی ۱۳۲
- ۱-۸-۲ بررسی دامداری سنتی (کتول) و دامداری ساکن در جنگل (دامسرا یا گاوسرا) ۱۳۴
- ۱-۸-۲-۱ دام و دامداری ۱۳۴

- ۱-۸-۲ تأثیر انواع دام بر تخریب منابع جنگلی ۱۳۶
- ۱-۸-۳ تعیین روش در ساماندهی دام از جنگل در دست طراحی (برنامه‌ریزی) ۱۳۶
- ۱-۸-۴ تعیین روش در تثبیت حد مرز جنگل و زمین‌های مزروعی ۱۳۷
- ۱-۸-۵ روش اطفای حریق کاربردی و کنترل آن با الهام از معیارهای اقلیم‌شناسی منطقه ۱۴۰
- ۱-۸-۶ تعیین ایستگاه‌های بازرسی در گذرگاه‌ها و تعداد کارکنان نگهداری مورد نیاز ۱۴۳
- ۱-۸-۷ برآورد تجهیزات رفاهی و ارتباطی برای کارکنان حفاظتی و انتظامی ۱۴۶
- ۹-۱ نظارت کاربردی بر حفاظت و حمایت از منابع جنگلی و شناخت علت تخلف ۱۴۷
- ۱-۹-۱ انتخاب هیأت نظارت بر چگونگی عملیات اجرای طرح حفاظت و حمایت ۱۴۸
- ۱-۹-۲ تعیین وظایف و ضوابط خاص برای حل مشکلات منطقه طرح و روش کنترل ۱۴۹
- ۱۰-۱ تجزیه و تحلیل داده‌ها و گردآوری طرح ۱۵۰
- ۱-۱۰-۱ تجزیه و تحلیل داده‌های تخصصی عملیات میدانی و کاربرد آن در برنامه‌ریزی ۱۵۰
- ۱-۱۰-۲ بخش‌های انتقال داده‌های تخصصی روی نقشه توپوگرافی (با رنگ‌های متنوع) ۱۵۱
- ۱۱-۱ تأثیر معیارهای تخصصی در برنامه‌ریزی نهایی طرح و ضرورت معیارهای علمی ۱۵۱
- ۱۲-۱ برآورد هزینه‌ها، بیلان طرح و توجه اقتصادی ۱۵۲
- ۱-۱۲-۱ معیارهای تعیین روش در هزینه‌های طرح و کنترل آن ۱۵۲
- ۱-۱۲-۱ هزینه‌های ثابت و هزینه‌های متغیر ۱۵۲
- ۱-۱۲-۲ توجه اقتصادی طرح در ارتباط با هزینه‌های متعلقه در امر حفاظت و حمایت ... ۱۶۱

فصل دوم: اصول و مراحل تهیه طرح حفاظت و حمایت از ذخیره‌گاه‌های جنگلی

- ۲-۱ تهیه نقشه توپوگرافی پوشش گیاهی یا پوشش جنگلی در مقیاس ۱:۲۵۰۰۰ ۱۶۸
- ۲-۲ مهار فنی تخصصی منطقه مورد طراحی در نقشه توپوگرافی و عرصه ذخیره‌گاه جنگلی ۱۶۸
- ۲-۲-۱ تقسیم‌بندی منابع جنگلی شامل جوامع جنگلی و تیپ جنگلی تأثیرگذار بر تنوع ... ۱۶۸
- ۲-۲-۲ معیارهای ارزش کیفی منابع جنگلی (ذخیره‌گاه جنگلی) مورد طراحی ۱۷۰
- ۲-۳-۱ توجه زمان‌بندی اجرا و بازنگری طرح (تجدید نظر طرح) ۱۷۰
- ۲-۴-۱ مراحل عملیات فنی صحرایی تخصص‌های دخالت‌کننده و کاربرد داده ... ۱۷۱
- ۲-۴-۲ شناخت اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی (دست‌نخورده یا تغییر یافته) بر اساس ... ۱۷۱
- ۲-۴-۳ علم زیست محیطی و نقش آن در شناخت حیات وحش، تنوع جانوری ... ۱۷۱
- ۲-۴-۴ اقلیم‌شناسی و تأثیر آن بر ظهور پدیده ذخیره‌گاه جنگلی (اکوسیستم جنگلی) ۱۷۵

- ۱۷۵ ۲-۴-۴ جنگل‌شناسی و نقش آن در شناخت ساختار تنوع زیستی گونه‌ها
- ۱۷۶ ۲-۴-۵ زمین‌شناسی و شناخت نوع و میزان انحلال‌پذیری سنگ‌های مادری
- ۱۷۹ ۲-۴-۶ خاک‌شناسی و آشنایی بر روند خاک‌زایی در عرصه‌های پرشیب ذخیره‌گاه ...
- ۱۸۱ ۲-۴-۷ بررسی هیدرولوژی در فیزیوگرافی انحصاری پدیده ذخیره‌گاه جنگلی
- ۱۸۶ ۲-۴-۸ بوم‌شناسی جنگل و نقش آن بر شناخت منابع جنگلی مبدأ و پدیده ...
- ۱۸۸ ۲-۵-۵ تعیین وظایف و خدمات برای محافظان ذخیره‌گاه‌های جنگلی و گردآوری ...
- ۱۸۸ ۲-۵-۱ قانون انتخاب محافظان (محیط‌بانان) و مسئولان منطقه و ارتباط درجه ...
- ۱۸۸ ۲-۵-۲ ارزیابی نوع عملکرد مأموران حفاظتی در منطقه مورد طراحی و ارائه ...
- ۱۸۹ ۲-۵-۳ تنظیم جدول زمانی عملکرد حفاظتی با استفاده از علم GIS برای یک دوره ...
- ۱۹۰ ۲-۵-۴ تعیین قانون خاصی در تأمین نیازهای مادی و رفاهی کارکنان محافظ
- ۱۹۱ ۲-۵-۵ رسم نمودار توسعه یا توسعه نداشتن ذخیره‌گاه جنگلی از نظر کمی و کیفی
- ۱۹۱ ۲-۶-۶ روش تحقیق در شناخت و کنترل عرصه‌های ذخیره‌گاه جنگلی
- ۱۹۲ ۲-۶-۱ بررسی وضعیت معیشتی و فرهنگ مردم بومی و نیازهای ساکنان
- ۱۹۲ ۲-۶-۲ ارزیابی و تحلیل وضعیت اقتصادی اجتماعی ساکنان منطقه
- ۱۹۲ ۲-۶-۳ ایستگاه‌های بازرسی و محیط‌بانی مورد نیاز و برآورد تجهیزات رفاهی
- ۱۹۵ ۲-۷-۷ نظارت کاربردی بر حفاظت و حمایت از ذخیره‌گاه جنگلی مورد طراحی
- ۱۹۵ ۲-۷-۱ انتخاب هیأت نظارت بر چگونگی عملیات اجرای طرح حفاظت
- ۱۹۵ ۲-۷-۲ تعیین وظایف برای گروه کارشناسی متخصص (اقتصادی، اجتماعی و حقوقی)
- ۱۹۶ ۲-۸-۸ تجزیه و تحلیل داده‌ها و گردآوری طرح
- ۱۹۶ ۲-۸-۱ تجزیه و تحلیل و کنترل داده‌های تخصصی عملیات میدانی و کاربرد
- ۱۹۷ ۲-۸-۲ تنظیم نقشه‌های تخصصی و انتقال داده‌های میدانی روی نقشه
- ۱۹۷ ۲-۹-۹ برآورد هزینه‌های طرح و توجیه اقتصادی
- ۱۹۸ ۲-۹-۱ جداسازی روش‌های هزینه طرح و تعیین روش در کنترل هزینه‌های حفاظت بهینه
- ۱۹۹ ۲-۹-۲ جداسازی شاخص‌های درآمد طرح ناشی از بهره‌وری از استعدادهای منطقه طرح
- ۲۰۰ ۲-۹-۳ توجیه اقتصادی هزینه‌های طرح حفاظت و حمایت ...
- ۲۰۲ منابع
- ۲۰۳ آشنایی کوتاه با مؤلف

فهرست اشکال

فصل ۱

- شکل ۱-۱ نمایی از آبریزها و آبراهه در یک حوزه آبخیز ۱۷
- شکل ۲-۱ نقشه توپوگرافی ناحیه بخش دهمیان ۲۱
- شکل ۳-۱ نقشه توپوگرافی اکوسیستم جنگلی کلان ۱ بخش دهمیان ۲۶
- شکل ۴-۱ نقشه توپوگرافی ناحیه بخش دهمیان (تیپ جنگلی) ۲۹
- شکل ۵-۱ نقشه توپوگرافی ناحیه بخش دهمیان (با جداسازی اکوسیستم‌ها) ۳۳
- شکل ۶-۱ نقشه توپوگرافی ناحیه بخش دهمیان (جداسازی جنگلانی‌ها) ۴۲
- شکل ۷-۱ منحنی آمبروترمیک تابع مدل ۶۵
- شکل ۸-۱ نمای اکوسیستم‌های جنگلی ۷۳
- شکل ۹-۱ توده‌های جنگلی با ساختار ۷۴
- شکل ۱۰-۱ نقشه توپوگرافی اکوسیستم جنگلی کلان ۱ بخش دهمیان (زمین‌شناسی) ۸۲
- شکل ۱۱-۱ نقشه توپوگرافی محل تهیه پروفیل خاک ۸۶
- شکل ۱۲-۱ نقشه توپوگرافی خاک‌شناسی ۹۱
- شکل ۱۳-۱ نمای فرضی ریزش سقف غارها و تشکیل کارست ۹۴
- شکل ۱۴-۱ تا ۱۶-۱ نقشه‌های فیزیوگرافی جهت دامنه، شیب ۹۸-۹۶
- شکل ۱۷-۱ نمونه‌هایی از پوشش علفی معرف جامعه راشستان ۱۰۹
- شکل ۱۸-۱ تصویری از روستای فلورد و شدت تخریب منابع جنگلی ۱۲۶
- شکل ۱۹-۱ تا ۲۰-۱ تصویری از روستای رجه و ساخت و ساز جدید (خوش‌نشینان و تخریب جنگل) ۱۳۹-۱۳۸
- شکل ۲۱-۱ نقشه توپوگرافی محل گذرگاه‌ها ۱۴۵

فصل ۲

- شکل ۱-۲ نقشه توپوگرافی اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی ۱۶۷
- شکل ۲-۲ نمای اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی ۱۷۰
- شکل ۳-۲ نقشه توپوگرافی اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی (زمین‌شناسی) ۱۷۸
- شکل ۴-۲ نقشه توپوگرافی اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی (خاک‌شناسی) ۱۸۰
- شکل ۵-۲ تا ۷-۲ نقشه‌های فیزیوگرافی جهت دامنه و ۱۸۳
- شکل ۸-۲ تصویری از توده جنگلی ذخیره‌گاه ۱۸۷
- شکل ۹-۲ نقشه توپوگرافی اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی (محل گذرگاه‌ها) ۱۹۵

فهرست جدول‌ها

فصل ۱

- جدول ۱-۱ تا ۱۲-۱ بررسی اقلیم منطقه ۴۹-۶۳
- جدول ۱۳-۱ برخی از خصوصیات فیزیکی و شیمیایی خاک‌های ... ۸۵
- جدول ۱۴-۱ جدول زمانی تنظیم صورت مجالس ... ۱۲۰
- جدول ۱۵-۱ تا ۱۹-۱ بررسی اقتصادی اجتماعی ۱۲۷-۱۳۵
- جدول ۲۰-۱ حقوق و مزایای سالانه کارکنان ۱۵۸

فصل ۲

- جدول ۱-۲ جدول زمانی عملکرد مأموران ۱۸۹

فهرست نمودارها

فصل ۱

- نمودار ۱-۱ تا ۱۰-۱ بررسی اقلیم منطقه ۴۸-۵۹
- نمودار ۱۱-۱ تشکیلات کارکنان حفاظتی ۱۱۴
- نمودار ۱۲-۱ نمودار فرضی توسعه یا نداشتن توسعه ۱۲۱

فصل ۲

- نمودار ۱-۲ نمودار فرضی توسعه یا نداشتن توسعه ۱۹۱

پیشگفتار مؤلف

این درختانند شاخه‌ها بر آسمان ریشه در خاک و رازها در نهان

حضرت مولانا

اصولاً پرداختن به هر یک از بخش‌های تخصصی تهیه طرح‌های حفاظت و حمایت از جنگل‌ها و مراتع که حکم کلیدی را دارد، در ابتدا نیازمند شناخت موضوع تخصصی و ارتباط و الزام آن در طراحی آن است. سپس، پرداختن به توجیه فنی و بویژه معضل اقتصادی اجتماعی منطقه که یکی از برجسته‌ترین اهداف این طراحی است، اولویت دارد.

با این تفکر در مورد تهیه طرح حفاظت و حمایت از منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع) باید به جایگاه آن در ابعاد ملی و جهانی پرداخت. آنگاه تحقیق در مورد حفاظت اصولی بر اساس معیارهای علمی و تجربی در زمینه نیازهای اقتصادی ساکنان محدوده منطقه طرح همراه با راهکار اجرایی نیز با اهمیت است. از این راه ابعاد تخصصی و ارزش والای طراحی برای مشتاقان این رشته جدید که با عنوان «بستر حیات» بر پیکره جنگل‌ها و مراتع نقش بسته است، شفاف می‌شود.

دانستن این جایگاه مبنی بر شناخت منابع طبیعی، شوق داوطلبان این رشته را در زمینه حفاظت اصولی طبق معیارهای علمی و فیزیکی که به درستی مکمل یکدیگرند، به سرانجام می‌رساند. به علاوه، چون پاسخ هر گونه ابهام و معضل احتمالی را با دلایل و مستندات علمی و راهکارهای اجرایی منطبق با جنگل‌ها و مراتع بومی در دست طراحی جستجو می‌کند، مفهوم حفاظت و حمایت بهینه از جنگل‌ها و مراتع را آسان می‌سازد. با این آگاهی زمینه لازم برای سیر تغییر و تحول در طراحی آینده نیز فراهم می‌شود.

در نوشته حاضر سعی شده است تا معیارهای علمی را که بر برنامه‌ریزی واحدهای کوچک تأکید می‌کند، به عنوان الگوی روش (واحد طراحی) در نظر داشته باشد. یعنی برای همگام شدن با ساختار منطقه طراحی، برنامه‌ریزی متناسب معیارهای علمی مانند، منابع جنگلی در مساحت کوچک با ساختار به نسبت همگن شروع می‌شود و به برنامه‌ریزی

همه عرصه‌های منابع جنگلی حوزه آبخیز و در نهایت به محدوده تحت حفاظت هر یک از اداره‌های منابع طبیعی پایان می‌گیرد، و نتایج حاصل از طراحی منابع طبیعی و منابع ذخیره‌گاه جنگلی به واقع وظایف حقوقی سازمان محترم جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و نیز سازمان محترم حفاظت محیط زیست کشور را نزد مسئولان محترم دولت و اذهان عمومی شفاف می‌کند.

با مرور کوتاهی بر این امر مهم، ابتدا دانش پیدایش جنگل‌ها و مراتع منطقه طرح روی کره زمین، سپس، شکل‌گیری تنوع زیستی گونه‌های جنگلی و نقش آن در تعادل محیط زیست و حیات وحش و نیز نقش توده‌های درختی، درختچه‌ای و پوشش علفی جنگل در «امنیت غذا» و در نهایت شناخت جایگاه آن در ابعاد ملی و جهانی ضرورت دارد. بر اساس همین واقعیت «ثبات و جاودانگی قوانین طبیعت» ناشی از پدیده‌های اسرار خلقت نیز به‌دقت بررسی می‌شود. از این رو، شناخت مرتبه منابع طبیعی که از سوی خداوند، به‌صورت رایگان بر ما ارزانی شده است، حضور مداوم را طلب می‌کند.

حال با تجربه سالیان متمادی که بی‌شک حاصل یافته‌ها و دانسته‌های کسب شده از طبیعت منابع جنگلی کشور و مردم بومی است، به منظور اطلاع از نحوه عملیات طراحی، اصول و مراحل تهیه طرح حفاظت و حمایت منابع طبیعی در عرصه حوزه آبخیز ۶۲ ناحیه رویشی جنگل‌های هیرکانی (بخش دهمیان) که با مسئولیت مؤلف به انجام رسیده از آن به عنوان نمونه‌ای از منابع مستند استفاده و نگارش شده است. امید است این اثر هدایت‌کننده‌ای برای همه دانشجویان عزیز حال و آینده این رشته جدید و بویژه حافظان منابع طبیعی بر محیط زیست، همچنین پژوهندگان آینده ایفا نماید.

بدیهی است این نوشته کاربردی به عنوان «روشی از طراحی علمی کاربردی حفاظت و حمایت از جنگل‌ها، مراتع و حیات وحش» نمی‌تواند بی‌نقص باشد، بنابراین، از انتقاد سازنده و پیشنهاد صاحب‌نظران در تصحیح آن استقبال می‌شود.

از گروه‌های دانشجویی کارشناسی حفاظت و حمایت منابع طبیعی به دلیل علاقه و صفناپذیری که داوطلبانه مایل به تهیه گزارش مربوط به پایان نامه تحصیلی، و فراگیری در کار مراحل تهیه طرح حفاظت و حمایت منابع طبیعی از جمله نظریه‌های تخصص‌های لازم و نیز عملیات میدانی و تهیه اطلاعات پایه مانند، رقومی کردن نقشه‌های منطقه طرح (توسط گروه دانشجویی داود کمالی و محمد علیمرادی)، تهیه نقشه توپوگرافی به روز و دیگر

نقشه‌های مورد نیاز با رنگ‌های متنوع با استفاده از سیستم GIS (توسط گروه دانشجویی محمد علیمرادی، داود کمالی و صابر تقی‌پور)، همچنین، در تهیه آمار و اطلاعات هواشناسی (توسط گروه دانشجویی شکرالله آزادی و کامروا نریمانی)، و بویژه کسب آمار و اطلاعات اقتصادی و اجتماعی روستاهای منطقه (توسط گروه دانشجویی شکرالله آزادی، صابر تقی‌پور، محمد علیمرادی، حسین نیکچهره و حسین نعماتی)، تهیه تصاویر رنگی از عرصه‌های منابع جنگلی مورد طراحی (توسط گروه دانشجویی ایمان ذبیحی، شکرالله آزادی و سام خالقی) و بازخوانی متن طرح (توسط گروه دانشجویی اعظم آقایی، مهدیه سلیمانی، صابر تقی‌پور و حسین نیکچهره) همکاری داشته‌اند، و در پی این تلاش موجب غنای بیشتر این طراحی شده‌اند، صمیمانه سپاس گزارم.

* از مهندس انوشیروان حامدی‌نژاد دبیر محترم کمیته فنی وقت اداره کل منابع طبیعی استان مازندران (ساری) و مهندس فتح‌اله غفاری کارشناس ارشد همان اداره که در تهیه و ارسال نقشه‌های توپوگرافی منطقه طرح با ما همکاری داشته‌اند، متشکرم.

* از مهندس اسماعیل مختاری‌پور کارشناس ارشد زمین‌شناسی و مهندس ایراهیم یوسفی بارفروش کارشناس ارشد خاکشناسی که در تهیه عملیات فنی صحرائی در زمینه‌های زمین‌شناسی و خاک‌شناسی که قبول زحمت کرده‌اند، بسیار تقدیر می‌شود.

* از مهندس حسن مهدوی‌راد کارشناس ارشد اداره کل منابع طبیعی استان مازندران (ساری) که در تنظیم بیان مالی طرح، بسیار همکاری داشته‌اند، متشکرم.

* از مهندس بهروز محمدی مسئول گروه‌های کارشناسی نظارت طرح‌های جنگلداری صنایع چوب فریم که در این طراحی همیاری همه جانبه داشته‌اند، تشکر می‌کنم.

* از آقای خیرالله قاسمی، قربان اسبق منطقه که ما را در شناسایی هر چه بهتر عرصه‌های منابع جنگلی بویژه شناخت حیات وحش اکوسیستم ذخیره‌گاه جنگلی ما را یاری کردند، بی‌نهایت سپاس گزارم.

* از مدیریت محترم شرکت صنایع چوب فریم که در تأمین مکان گروه‌های دانشجویی و کارشناسان بسیار همیاری داشته‌اند، تشکر و تقدیر می‌شود.

* از آقای مهندس عباسعلی نوبخت مدیر کل محترم اداره کل منابع طبیعی استان مازندران (ساری) به دلیل شناخت و درک والایی ایشان از ارزش و جایگاه منابع طبیعی

کشور، مشوق در تسریع چاپ این کتاب شدند، سپاس خود را تقدیم می‌دارم و اطمینان دارم زحمات و همراهی ایشان در شکل‌گیری این طراحی همواره باقی خواهد ماند.

* از مهندس سید ناصرالدین عمادی مشاور محترم مدیر کل منابع طبیعی استان مازندران (ساری) و مسئول امور شهرستان‌های این اداره کل که در غناء بخشیدن این اثر و در مراحل چاپ این کتاب همیاری بی‌دریغ داشته‌اند، سپاس گزارم.

* زحمات بی‌دریغ کارکنان مؤسسه انتشارات و چاپ در زمینه آماده‌سازی مراحل مختلف پذیرش کتاب، ویراستاری، تصحیح و چاپ قابل تقدیر است که از همه آنها متشکرم.

داریوش خانلری

www.ketab.ir